

Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerileri ve İlişkili Değişkenler

Özlem Aşçı, Güleser Hazar, Meliha Yılmaz

Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Artvin, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışma sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerine ilişkin algılarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla yapıldı. Araştırmada bazı değişkenlere göre iletişim becerisi algılarının anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı ve iletişim becerisi algısı ile bazı değişkenlerin ilişkisi araştırıldı.

Çalışma planı: Çalışmanın örneklemini 289 öğrenci oluşturdu. Araştırmada iletişim becerisi algılarına ilişkin veriler "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)" ile toplandı. Verilerin analizinde; frekans, Kruskal-Wallis H (KW) test, Mann-Whitney U (U) test ve Spearman's korelasyon analizi kullanıldı.

Bulgular-Sonuç: Çoğunluğu kız (%67,1) olan öğrenci grubunun yaş ortalaması $21,16 \pm 1,69$ olarak belirlendi. Öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları $102,54 \pm 11,44$ idi. Kız öğrencilerin erkeklere göre ($p=0,002$) iletişim becerisine yönelik algılarına daha yüksekti. Akademik başarı derecesi yükseldikçe İBDÖ puan ortalamaları da anlamlı olarak yükselmekteydi ($p=0,007$). Kardeş sayısı ve akademik başarı algısı arasında pozitif yönde anlamlı bir korelasyon saptandı. Sonuç olarak, sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerisi algıları akademik başarı ve kardeş sayısı ile ilişkilidir. Sınıf düzeyinin yükselmesinin iletişim becerisi algısını değiştirmiyor olması dikkat çekicidir. Erkek öğrencilerin iletişim becerisi algısının düşük olması ve akademik başarı algısının yükselmesinin iletişim beceri algısını da yükseltmesi önemlidir.

Anahtar sözcükler: hemşirelik, eğitim, hemşirelik öğrencisi, iletişim

COMMUNICATION SKILLS OF STUDENTS AT A HEALTH HIGH SCHOOL AND RELATED VARIABLES

ABSTRACT

Objective: This study was conducted in order to determine the degree of perception of students receiving education in health high school, regarding communication skills. The study investigated whether or not their perception of communication skills created a significant difference, according to certain variables, and also examined the correlation between their perception of communication skills and these variables.

Methods: The sample group consisted of 289 students. Data regarding perceptions of communication skills was collected by using the "Communication Skills Evaluation Scale (CSES)". The data was analyzed by using frequency, Kruskal-Wallis H (KW) test, Mann-Whitney U (U) test and Spearman's correlation analysis.

Results-Conclusion: The majority of the population of the student group were female (67.1%) with an age average of 21.16 ± 1.69 . The CSES mean score of students was 102.54 ± 11.44 . Female students had higher perceptions of communication skills compared to male students ($p=0.002$). As academic success levels increased, the CSES mean scores significantly increased ($p=0.007$). There was a positive significant correlation between the number of siblings, academic success levels and the CSES scores. As a consequence, the perceptions of students receiving education in a health high school regarding communicational skills was related to academic success and the number of siblings. The increase of class year did not change perception of communication skills, which was remarkable. It was important to note that the perception of communication skills in male students, was lower and as their perception of academic success increased, their perception of communication skills could increase, as well.

Key words: nursing, education, nursing students, communication

Iletişim, iki birim arasında birbiri ile ilişkili mesaj alışverişidir. İletişim sözcüğü, Latince "ortak" anlamına gelen "communis" kökünden türemiş, "Communication" kelimesinin dilimizdeki karşılığı olarak kullanılmaktadır. "Communication" sözcüğü, kökeninden dolayı ortaklığı, toplumsallaşmış olmayı, birlikteliği ifade etmektedir (1,2). Aslında iletişim herkesin bildiği ancak çok az kişinin sağlıklı bir biçimde açıklayabildiği bir etkinliktir. İletişim, yüz yüze konuşmadır, televizyondur, bilgi yaymadır, saç ve giyim biçimimizdir. Davranış değişikliği oluşturmak için bilgi, fikir, tutum, duygu ve becerilerin paylaşılması için gerekli bir etkileşim sürecidir (2-4).

İnsan doğduğu andan itibaren çevresiyle iletişim kurmaya başlar. Yaşamının her alanında insanlara ve onlarla iletişim kurmaya ihtiyaç duyar. İletişim sayesinde her türlü duygu, düşünce ve sorununu diğer insanlarla paylaşır. İletişim, bireye sosyal bir varlık olma özelliği kazandırarak diğer canlılardan ayırır (3,5). İnsan, iletişim süreci içinde gelişir, olgunlaşır, dünyasını genişletir, bilgisini, görgüsünü ve deneyimini artırır. Kendisinin farkına varır ve sınırlarını çizer. Özel olduğunun, diğer insanlarla benzer ve farklı yönleri bulunduğunun bilinci ve sorumluluğu içinde başkalarıyla birleşip bütünlüşür (2).

İletişimin daha verimli olmasını sağlayan beceriler, etkili dinleme ve etkili tepki verme olarak özetlenebilir. İletişim becerisi, bireyin, karşı karşıya kaldığı olayla ilgili, olası bakış açılarını ve tanımlamaları araştırması, soruşturması ve bütünlüştürmesidir. Bireyin yaşamının her alanında başarılı olması onun iletişim becerilerini ne kadar etkin kullandığı ile yakın ilişkilidir (4,6,7).

Kişilerarası ilişkilerde iletişim becerileri, özellikle insanlarla daha fazla bir arada olunması gereken sağlık hizmetleri alanında gerek tedavi ekibi, gerekse hasta ve hasta yakınları ile kurulacak iletişimin sağlıklı bir biçimde yürütülmesinde büyük önem taşır (8). Sağlık profesyonelleri iletişimi hasta/sağlıklı birey ile tanışmak, öykü almak, tanı koymak, tedavisine karar vermek, bu tedaviyi uygulamak, bakıma yön vermek ve etkinliğini arttırmak gibi bir çok alanda kullanırlar (4,6,7). Eğer iletişimde eksiklikler varsa, hasta memnuniyeti, hastanın tedaviye uyumu ve sağlıkla ilgili sonuçlar olumsuz etkilenebilir (2,3).

Sağlık çalışanlarının birey, aile ve topluma hizmet sunarken yalnızca bilişsel ve psikomotor becerilere sahip olması yeterli değildir. Etkili konuşma ve dinleme, toplumu yargılamadan kabullenme, toplumu kendi kararını verecek duruma getirmeye ikna etme, karşısındaki

bireyin görüş ve düşüncelerini dikkate alarak çift yönlü bir iletişim kurma, iletişimde engel oluşturan durumları tanımlayabilme gibi temel becerilere de sahip olması beklenir (9). Bir yardım ilişkisi oluşturarak bireyin ihtiyaçlarını karşılamak için de sağlık profesyonellerinin kendilerini tanımaları, kendi duygu ve tepkilerinin farkında olmaları gerekir (10). Arifoğlu ve Razi'ya göre etkili iletişim kurabilme, bireyi anlama ve yardım etme gibi beceriler eğitim süreci içerisinde kazanılması gereken davranışlardır (11). Sağlıkla ilgili meslekleri seçen öğrencilerin eğitim programlarının hedefleri arasında da kişilerarası iletişim becerilerini geliştirmek yer almaktadır. Böylece duygularını tanıyan, yöneten, kendini motive edebilen, ilişkilerini kontrol edebilen dolayısı ile sorunlarıyla baş edebilen, çevresi ile anlamlı ilişkiler kurabilen, kendisini gerçekleştirebilen, öz yeterliliği yüksek sağlık profesyonellerinin yetişmesi sağlanır (4,12).

Bireyin bir konuda kendini yeterli hissetmesi, o konuda daha başarılı olmasını, daha çok çaba harcamasını ve kararlılığını etkiler (12,13). Buradan yola çıkarak, sağlık profesyoneli adaylarının iletişim becerileri konusunda kendilerini nasıl değerlendirdiklerinin belirlenmesi, onların mesleki ve günlük yaşantıda gösterecekleri performans konusunda fikir sahibi olmamızı sağlayabilir. Bu çalışmada da geleceğin sağlık profesyoneli olacak, sağlık yüksekokulu öğrencilerinin bireysel iletişim beceri düzeylerini nasıl algıladıklarını tanımlamak ve algılanan iletişim beceri düzeyi ile ilişkili değişkenleri ortaya koymak amaçlandı.

Gereç ve yöntem

Araştırmanın türü

Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan bu çalışma 1 Mart- 30 Nisan 2014 tarihleri arasında yürütüldü.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Bu araştırmanın çalışma evrenini, Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu 2013-2014 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 363 öğrenci oluşturdu. Çalışmanın yürütüldüğü yüksekokulda hemşirelik bölümünde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrenciler öğrenim görmekteyken yeni açılan beslenme ve diyetetik bölümünde sadece birinci sınıf öğrenciler öğrenim görmekteydi. Araştırmada örneklem seçilmeyip çalışma evreninin tamamına ulaşılmaması hedeflendi. Ancak 74 öğrenci çalışmaya katılmak istememe, hastalık, devamsızlık ve öğrenim hareketliliği gibi nedenler ile çalışmaya dahil edilemedi. 324 hemşirelik, 39 beslenme ve diyetetik bölümü öğrencisinden (n=363) oluşan çalışma evreninin %79,6'sına ulaşılarak araştırma 289 öğrenci ile tamamlandı.

Veri toplama araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ve Korkut tarafından geliştirilen "İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)" yazılı izin alınarak kullanıldı (14). Bireylerin iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacı ile geliştirilmiş 5-li likert tipi bir ölçek olan İBDÖ, 25 ifadeden oluşmaktadır. İlk çalışmalarda 0-4 biçiminde puanlanan ölçek (14), son çalışmalarda hiçbir zamandan (1) her zamana (5) doğru puanlanmaktadır (15). Tersine maddelerin olmadığı ölçekten elde edilen puanın fazlalığı bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdikleri anlamına gelmektedir (16). Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları aynı kişi tarafından yapılmış ve Cronbach alfa katsayısı 0,80 olarak bildirilmektedir. Bizim çalışma grubumuzda Cronbach alfa kat sayısı 0,89 olarak bulunmuştur.

Verilerin toplanması

Çalışmanın yürütülebilmesi için Artvin Çoruh Üniversitesi Etik Kurulundan izin alındı. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmacının amacı, katılımda gönüllüğün esas olduğu ve istedikleri zaman araştırmadan ayrılacakları açıklandı. Veriler öğrencilerin ders dışı zamanlarına denk gelecek şekilde araştırmacılar tarafından toplandı.

Verilerin değerlendirilmesi

Araştırmada verilerin istatistiksel analizi, bilgisayarda Statistical Package For Social Sciences (SPSS) paket programı kullanılarak yapıldı. Araştırma verilerinin normal dağılım gösterme ve homojen olma durumları Kolmogrov Smirnov ve One-way Anova ile değerlendirilerek uygun analiz tekniği belirlendi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metodların (ortalama, standart sapma, frekans) yanı sıra incelenen eğitimsel, sosyodemografik ve ailevi değişkenlerin İBDÖ puan ortalamaları ile karşılaştırılmasında Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testi kullanıldı. Çoklu karşılaştırmalarda gruplar arası farkı belirlemek için Tamhane's T2 testi kullanıldı. Çalışmada iki numerik değişken arasında veya bir numerik değişkenle kategorik ordinal değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman's korelasyon analizi yapıldı.

Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular

Araştırmada sağlık yüksek okulundaki öğrencilerin büyük çoğunluğu meslek, anadolu/süper ve fen lisesi dışındaki liselerden mezundu (%61,2). Çoğunluğu kız (%67,1) olan öğrenci grubunun yaş ortalaması $21,16 \pm 1,69$

Tablo 1. Öğrencilerin eğitimsel ve sosyodemografik değişkenleri ile İBDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	n	%	İBDÖ	Test değeri
Yaş grubu				
21 yaş ve altı	157	54,3	102,28	U:9649,0
22 yaş ve üzeri	132	45,7	103,31	P=0,313
Cinsiyet				
Kız	194	67,1	104,24	U:7123,0
Erkek	95	32,9	99,08	p=0,002*
Hemşirelik bölümü				
Birinci	60	23,3	104,83	KW: 4,183 p=0,242
İkinci	71	27,6	102,28	
Üçüncü	62	24,1	101,56	
Dördüncü	64	24,9	104,61	
Mezun olunan lise				
Meslek lisesi	14	4,8	161,89	KW:4,949 p=0,179
Anadolu/üper Lise	79	27,3	140,31	
Fen lisesi	19	6,6	108,08	
Diğer	177	61,2	148,93	
Akademik başarı algısı				
Çok başarılı	27	9,3	104,38	KW:14,014 p=0,007*
Başarılı	157	54,3	103,89	
Orta	96	33,2	101,42	
Başarısız	4	1,4	76,00	
Cevap yok	5	1,7	93,00	

olarak belirlendi. Öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları $102,54 \pm 11,44$ idi. Öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları eğitimsel ve sosyodemografik değişkenler açısından incelendiğinde; İBDÖ puan ortalamaları cinsiyet ve akademik başarı algısı değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar göstermekteydi. Buna göre kız öğrencilerin erkeklere göre ($p=0,002$) iletişim becerisine yönelik bireysel algıları daha yüksekti. Ayrıca öğrencilerin yarısından çoğu (%54,3) akademik olarak kendisini başarılı görmekteydi. Çalışmada akademik başarı algısı 'çok başarılı, başarılı, orta ve başarısız' olarak derecelendirildi. Akademik başarı derecesi yükseldikçe İBDÖ puan ortalamaları da anlamlı olarak yükselmekteydi ($p=0,007$) (Tablo 1). İncelenen diğer eğitimsel ailevi ve sosyo-demografik değişkenlerde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark belirlenmedi (Tablo 1 ve Tablo 2).

Çalışmada öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları ile bazı eğitimsel, sosyodemografik ve ailevi değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 3); öğrencilerin sadece akademik başarı düzeyleri ve kardeş sayıları ile İBDÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki vardı.

Tartışma

Türkiye'nin kısmen doğusunda yer alan, çoğunluğu hemşirelik (%88,9) bölümü öğrencilerinden oluşan bir

Tablo 2. Öğrencilerin ailevi değişkenleri ile İBDÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması

	<i>n</i>	%	İBDÖ	Test değeri
Yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yer				
İl	140	48,4	102,29	KW:3,081 p=0,379
İlçe	91	31,5	103,02	
Köy	42	14,5	101,98	
Cevap yok	16	5,5	107,38	
Ailenin gelir düzeyi				
<1000 TL	77	26,6	101,91	KW:4,143 p=0,387
1000-1500 TL	97	33,6	103,05	
1500-2000 TL	51	17,6	102,22	
>2000 TL	60	20,8	104,10	
Cevap yok	4	1,4	98,75	
Aile tipi				
Çekirdek	222	76,8	103,06	KW:2,243 p=0,326
Geniş	58	20,1	102,14	
Parçalanmış	9	3,1	93,03	
Kardeş sayısı				
1	31	10,7	107,58	KW:8,937 p=0,302
2	68	23,5	102,37	
3	72	24,9	102,42	
4 ve üzeri	118	40,8	101,92	
Babanın eğitim düzeyi				
Okur-yazar değil	12	4,2	100,17	KW:1,756 p=0,781
Okur-yazar/ilkokul	112	38,7	102,29	
Orta okul	70	24,2	102,70	
Lise ve dengi	58	20,1	104,26	
Önlisans/lisans	37	12,8	102,76	
Annenin eğitim düzeyi				
Okur-yazar değil	43	14,9	101,37	KW: 2,811 p=0,59
Okur-yazar/ilkokul	148	51,2	102,32	
Orta okul	51	17,6	104,33	
Lise ve dengi	40	13,8	103,48	
Önlisans/lisans	7	2,4	105,00	
Annenin çalışma durumu				
Ev hanımı	271	93,8	102,49	U:2327,0 p=0,741
Çalışıyor	18	6,2	103,33	

yüksekokulda, 289 öğrenci ile tamamlanan bu çalışmada öğrencilerin İBDÖ puan ortalamalarının (102,54±11,44) oldukça yüksek olduğu belirlendi. Daha önce yapılan araştırmalar incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin İBDÖ puan ortalamaları çoğunlukla orta seviyelerdedir. Sağlık alanında okuyan öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalarda ise İBDÖ puan ortalamalarının nispeten diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden daha yüksek olduğu söylenebilir (13,15,17-19).

Bu çalışmada kız öğrencilerin erkeklere göre iletişim becerisine yönelik bireysel algıları daha yüksekti Korkut'a göre kızların erkeklere göre iletişim becerilerini daha iyi algılamalarının nedeni, kız ve erkeklerin sosyalleşme süreci sırasında farklı davranışlarının desteklenmiş olmasıdır (15). Bir

Tablo 3. Öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları ile bazı eğitimsel, sosyodemografik ve ailevi değişkenlerinin Spearman korelasyon analizi sonuçları

	<i>r</i>	<i>p</i>
Yaş	0,265	0,653
Sınıf düzeyi*	-0,038	0,547
Akademik başarı düzeyi	0,184	0,002*
Aylık gelir düzeyi	0,071	0,226
Kardeş sayısı	0,149	0,010**
Anne eğitim düzeyi	0,088	0,136
Baba eğitim düzeyi	0,077	0,192

*Sadece hemşirelik bölümü öğrencilerinin sınıf düzeyi üzerinden değerlendirme yapılmıştır. **p<0,05, *** p<0,01

başka bakış açısı ile hemşireliğin toplum tarafından daha çok kadınlar için uygun bir meslek olarak görülmesi, kız öğrencilerin mesleği daha çok benimsemiş olmasını etkileyebilir. Mesleğe yönelik bu benimsemeleri de iletişim becerisi algılarını olumlu etkilemiş olabilir (13). Daha önce yapılan çalışmalarda incelendiğinde, iletişim becerileri ölçek puanı, kız öğrencilerin lehine anlamlı düzeyde yüksektir (18,20,21). Ancak sağlık profesyoneli olacak adayların cinsiyet gözetmeksizin iletişim becerileri ile donatılmış olması gerekmektedir. Bu nedenle eğitim esnasında erkek öğrencilerin iletişim becerisi algılarının, kız öğrencilerden daha düşük olduğu bilinmeli ve bu algıyı geliştirecek girişimlere ağırlık verilmelidir. Gelecek araştırmalarda bu algıyı geliştirebilecek etkili girişimlerin neler olduğuna odaklanabilir. Örneğin Amerika'da yapılan bir deneysel bir çalışmada oyunlaştırmanın (role-play), hemşire öğrencilerin iletişim becerileri performansını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir (22). Aynı ülkede yapılan bir başka çalışmada, hemşirelik laboratuvar ortamında, bir ailenin üyesi gibi davranan aktörler kullanılarak, öğrencilere iletişim becerilerinin öğretilmesinin, iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği bildirilmiştir (23).

Üniversiteli gençlerin iletişim beceri algılarının okudukları bölümlere göre farklılık gösterip göstermediği net olmayan bir konudur. Tepeköylü ve ark. (2009) çalışmasında beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermediğini (18), Bingöl ve Demir ise hemşirelik öğrencilerine kıyasla ebeklik bölümü öğrencilerinin İBDÖ puan ortalamalarının anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bildirmiştir (4). Bu çalışmanın yürütüldüğü yüksekokulda, dört sınıf düzeyinde hemşirelik bölümü öğrencisi varken beslenme ve diyetetik bölümünde sadece birinci sınıf öğrencisi vardı. Bununla birlikte çalışmanın yürütüldüğü

yüksekokulda hemşirelik bölümünde “Kendini Tanıma ve Hemşirelikte İletişim” dersi zorunlu iken beslenme ve diyetetik bölümünde “ İletişim Becerileri” dersi seçmeli ders olarak okutulmaktaydı. Beslenme ve diyetetik bölümünde sadece dersi seçen öğrencilerin konuya ilişkin eğitim alması bölümler arası farkı keskinleştirebileceğinden çalışmamızda bölümler ile İBDÖ puan ortalamaları arasındaki farklılık değerlendirilmedi.

Bu çalışmada öğrencilerin yarısından çoğu akademik olarak kendisini başarılı görmekteydi. Akademik başarı algısı yükseldikçe İBDÖ puan ortalamaları da anlamlı olarak yükselmekteydi (Tablo 1). Bireyin kendini değerli hissetmesi, yeteneklerini, bilgi ve becerilerini ortaya koyabilmesi ve başarılı olması, toplum içinde kabul görmesi, sevilmesi ve bedensel özelliklerini benimsemesi gibi etmenler öz saygı oluşumunda önemli bir yere sahiptir (24). Bingöl ve Demir akademik başarı algısı düşük olan öğrencilerin, kendilerini yetersiz hissedebileceklerini, bu durumun onların özsaygısını negatif yönde etkileyerek onların iletişim becerisine yönelik girişimlerini olumsuz etkileyebileceğini bildirmektedir (4).

Büyük bir yerleşim yerinde yaşayan ve gelir düzeyi yüksek olan bireylerin, artmış rol ve sorumluluklar, gelişmiş özgüven ve alım gücünden kaynaklı iletişim becerilerinin daha iyi olabileceği öngörülür (4). Ancak bu çalışmada incelenen ailevi değişkenlerden (gelir düzeyi, kardeş sayısı, anne, baba eğitimi) sadece kardeş sayısı ile İBDÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki belirlendi. Bu sonuca paralel olarak, ailevi değişkenlerin hiçbiri ile İBDÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark gözlenmedi. Ancak kardeş sayısı değişkeni, İBDÖ puan ortalamaları ile ilişki bulunsa da kardeş sayılarına göre puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermedi. Tek kardeşi olanların İBDÖ puan ortalaması 107,58 iken 4 ve üzeri kardeşi olanların puan ortalaması 101,92 idi. Kardeş sayısı arttıkça İBDÖ puanlarında düşme olduğu gözlenirse de bu gözlem istatistiksel açıdan anlamsızdı. Bu durum örnekleme iki (%23,5) ve üç kardeşi (%24,9) olduğunu bildirenlerin oranlarının birbirine çok yakın değerler olmasından da kaynaklanabilir. Görür ve Saygıdeğer sosyo-ekonomik düzey ile (25,26), İlaslan ve Saygıdeğer annenin eğitim düzeyi ve mesleği ile algılanan iletişim becerisi düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunduğunu bildirmektedir (21,26). Ancak konuya ilişkin daha önce yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu (4,11,17,18,21,26,27), bu çalışma ile paralel olarak iletişim beceri düzeyi algısının bu çalışmada incelenen değişkenler açısından anlamlı bir fark göstermediği yönündedir.

Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinde dört yıllık lisans eğitimi sonrasında iletişim becerilerinde dördüncü sınıf lehine anlamlı bir fark bulunmadı. Bu bulgu ile uyumlu olarak bir çok çalışmada da (4,13,15,18,19) İBDÖ puan ortalamalarının sınıf düzeyi açısından anlamlı bir fark göstermediği bildirilmektedir. Çalışmamızda yapılan ilişki analizi sonucu sınıf düzeyi ile İBDÖ puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış olması öğrencilerin hangi sınıf düzeyinde olurlarsa olsunlar kişilerarası iletişimde kendilerini çok da farklı algılamadıkları yorumunu destekler niteliktedir (4). Ancak İBDÖ puanlarının 4. sınıflar lehine anlamlı bir farklılık gösterdiğini bildiren araştırmalarda vardır (13,17). Sonuçlar arası farklılıklar çalışmaların yürütüldüğü üniversitelerde, öğrencilerin eğitiminde iletişim becerisi algısını geliştirebilecek daha etkili eğitim öğretim metodlarının kullanılmış olmasından kaynaklanabilir. Bu durum ders içeriklerinin tekrar gözden geçirilmesine işaret edebilir. Yoo ve Chae, hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri esnasında yenilikçi yaklaşımların, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu önemli ölçüde arttırdığını, aynı zamanda da iletişim becerilerini geliştirdiğini ortaya koymuştur (28). Kameg ve arkadaşları insana çok benzeyen bir simülasyonun hemşirelik eğitiminde kullanılmasının, öğrencilerin mental sağlık sorunları olan hastalar ile iletişim kurmada öz yeterliliklerini geliştirdiğini bildirmektedir (12).

Sonuç olarak bu çalışma sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerine ilişkin algılarının akademik başarı algısı ve kardeş sayısı ile ilişkili olduğunu, kız öğrencilerin iletişim becerileri düzeylerine ilişkin algılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koydu. Ayrıca akademik başarı algısı yükseldikçe iletişim becerileri düzeyi algısı da yükselmekteydi. Bununla birlikte sınıf düzeyi yükseldikçe iletişim beceri düzeyi algısının değişmiyor olması dikkat çekiciydi. Bu sonuçlar doğrultusunda sağlık yüksekokulunda okuyan öğrencilerin eğitimlerinde ders içeriklerinin ve yöntemlerin iletişim beceri algısını geliştirme amaçlı yeniden gözden geçirilmesi, özellikle erkek ve akademik başarı düşük olan öğrencilerin iletişim beceri algısının daha düşük olduğunun bilinmesi ve bu öğrencilere yakın ilgi gösterilmesi önerilir.

Bu çalışmanın sonuçları öğrencilerin kendi kendilerinin iletişim becerilerini nasıl algıladıklarına dayanır. Gelecek çalışmalar, öğrencilerin iletişim becerisi performanslarını farklı bakış açılarından (akademisyenlerden, öğrencinin uygulama alanlarındaki sağlıklı/hasta bireylerden gibi) değerlendirmeye ya da gözlemsel çalışmalarla verilen eğitimin uygulamada fark yaratıp yaratmadığına odaklanabilir.

Kaynaklar

1. Cüceloğlu D. Yeniden İnsan İnsana. Remzi Kitabevi, 34. Basım. Ankara-2005, s, 20-68.
2. Gülbahçe Ö. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. Atatürk Journal of Physical Education and Sport Sciences 2010;12:12-22.
3. Ersanlı K, Balcı S. İletişim Becerileri Envanterinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 1998;2:7-13.
4. Bingöl G, Demir A. Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. Göztepe Tıp Dergisi 2011;26:152-59.
5. Akyurt N. Sağlıkta iletişim ve Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2009;4:16-33.
6. Babadağlı B, Erim S, Erdoğan S. Hekimlerin ve hemşirelerin hastayla iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2006;1:52-69.
7. Kumcağız H, Yılmaz M, Çelik Balcı S, Avcı Aydın İ. Hemşirelerin iletişim becerileri: Samsun ili örneği. Dicle Tıp Dergisi 2011;38:49-56.
8. Erigüç G, Şener T, Eriş Ş. İletişim becerilerinin değerlendirilmesi: Bir meslek yüksekokulu öğrencileri örneği. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi 2013;16:46-65.
9. Hacıoğlu N. İletişim ve Danışmanlık. Halk Sağlığı Hemşireliği. Erci B. Eds 1. Baskı. ed, Amasya, Göktuğ Yayıncılık Ltd. 2012:252-56.
10. Suikkala A, Leino-Kilpi H. Nursing student-patient relationship: a review of the literature from 1984 to 1998. Journal of Advanced Nursing 2001;33:42-50.
11. Arifoğlu B, Razi G. Birinci sınıf öğrencilerinin empati ve iletişim becerileriyle iletişim yönetimi dersi akademik başarı puanı arasındaki ilişki. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi 2011;4:7-11.
12. Kameg K, Howard VM, Clochesy J, Mitchell M, Suresky JM. The Impact of High Fidelity Human Simulation on Self-Efficacy of Communication Skills. Issues in Mental Health Nursing 2010;31:315-23.
13. Pehlivan BK. Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma. İlköğretim-online 2005;4:17-23.
14. Korkut F. İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 1996;2:18-23.
15. Korkut F. Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 4;10; 1997;208-18.
16. Korkut F. Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2005;28:143-49.
17. Tutuk A, Al D, Doğan S. Hemşirelik Öğrencilerinin İletişim Becerisi ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2002;6:36-41.
18. Tepeköylü Ö, Soytürk M, Çamlıyer H. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu (besyo) öğrencilerinin iletişim becerileri algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2009;7:115-24.
19. Erigüç G, Eriş H, Kabalicioğlu F. Emotional intelligence and communication skills of nursing students: example of Harran University School of Health. International Online Journal of Educational Sciences 2014;6:398-412.
20. Bulut BN. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 2004;2:443-52.
21. İlaslan Ö. Orta Öğretim Öğrencilerinin Bazı Özlük Niteliklerinin ve Baskın Ben Durumlarının İletişim Becerileriyle İlişkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya, (2001).
22. Kesten KS. Role-play using SBAR technique to improve observed communication skills in senior nursing students. The Journal of Nursing Education 2011;50:79-87.
23. Zaverinik JE, Huff TA, Munro CL. Innovative approach to teaching communication skills to nursing students. The Journal of Nursing Education 2010;49:65-71.
24. Ayyıldız T, Şener D, Veren F, Kulakçı H, Akkan F, Ada A, Aldoğan A, Yeral K, Emek A, Tetik D, Dinç G. Hemşirelik Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2014;5:222-28.
25. Görür D. Lise Öğrencilerinin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Adana, (2001).
26. Saygıdeğer A. Benlik Saygısı Düzeyleri Farklı Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının İncelenmesi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, (2004).
27. Köker S, Evrengöl A, Canat S. Ergenlerin ana babaları ile iletişimlerini algılama düzeyleri. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi 2005;1:75-8.
28. Yoo MS, Chae SM. Effects of peer review on communication skills and learning motivation among nursing students. The Journal of Nursing Education 2011;50:230-33.